

vojtechmach.com

Pravidla hladké sazby

~~12:00~~ → 12.00

Tečka a čárka

se sázejí těsně za slovo. Pokud za znakem následuje další interpunkční znaménko (dvojtečka, středník), přisazují se těsně k sobě.

Tečka s mezerami okolo se sází, pokud je použita jako znak násobení.

text. text, text.,

3 . 2 = 6

Dvojtečka, středník, vykřičník, otazník

se od slova oddělují zúženou mezerou. Výrobci písmových fontů na tuto podmínku většinou již pamatují v šířkové definici znaků, proto je sazba bez oddělování mezerami běžně používána a není považována za chybu.

Dvojtečka v matematických výrazech ve významu znaku pro dělení se sází s mezerami okolo.

text; text! text?

text: výhra 2:3

9 : 3 = 3 poměr 2 : 3

Tři tečky

nahrazují na začátku nebo na konci věty nevyslovený text, uprostřed věty nahrazují řeč vzrušenou, neplynulou. Vkládá se jako symbol. Mezi textem a symbolem je interpunkční (zúžená) mezerka.

... udělal to, ale ...

Odsuvník (apostrof)

nahrazuje písmeno a sází se zásadně znakem apostrofu, ne obrácenou čárkou. Přisazuje se těsně ke slovu a pokud je uprostřed slova, sází se bez mezer. Někdy se používá i k označení zkráceného letopočtu.

František Ferdinand d'Este

rok 2012 – rok '12

Slitek (ligatura)

je spojení kresby dvou znaků. Použijeme pokud to vyžaduje úprava a zároveň umožňuje program.

fi, fl

Spojovník (divis)

je dlouhý třetinu čtverčíku. Používá se buď k dělení slov, nebo jako spojovací znaménko ve složených výrazech. Sáží se bez mezer.

budete-li

Brno-Slatina

slovník česko-německý

Pomlčka (en pomlčka)

je dlouhá na délku půlčtverčíku. Značí větší přestávku v řeči nebo od sebe odděluje části textu. Významově je rovna čárce, a tedy i vložená část věty se jimi dá oddělit. Sází se s pevnými mezerami z obou stran a smí zůstat na konci řádky. Nová řádka jí nesmí začínat, výjimku tvoří přímá řeč.

Nesprávné je použití pomlčky místo znaménka minus, protože obraz pomlčky neodpovídá šířce znaménka plus.

Sazba pomlčky s mezerami z obou stran:

- naznačuje-li, že věta není ukončena.
- ve zkratkových větách, heslech, nadpisech
- náhrada uvozovek
- opakující se znaménko

Sazba pomlčky bez mezer:

- spojovník ve významu „a“, „až“, „od“, „do“.
- při označení celých měnových hodnot.
- při sportovním zápoulení ve významu proti-versus.

V těchto případech nesmí pomlčka zůstat na konci řádky ani se přenášet na začátek řádky následující.

Je-li dělení nevyhnutelné, nahrazuje se pomlčka slovním vyjádřením.

Uvozovky

se sázejí těsně k výrazu nebo větě, kterou uvozují. Používáme uvozovky čárkové „“ nebo šipkové »« vždy jednotně v celém díle, článku apod. Ve smíšené sazbě se řez uvozovek řídí podle řezu prvního slova. Pokud je uvozena celá věta, sází se tečka před uvozovku, uvozuje-li pouze jedno slovo nebo část textu, sází se tečka za uvozovku.

Závorky

používáme oblé ( ) a hranaté [ ], výjimečně složené { }. Dává-li se do závorek celá věta, sází se tečka uvnitř závorek, pokud je v závorce část věty, sází se tečka za závorkou. Závorky se přisazují přímo ke slovu.

Dej si pozor, nebo –.

Claude Monet – velký malíř

– Nevíš, co říkáš – odpověděl.

skener

– plochý

– bubnový

2–3 hodiny

otevřeno 8–12 hodin

Kč 100,–

utkáni Sparta–Slavia

vztah žák–učitel

vlak Praha–Berlín

v letech 1938–1982

Umí jen „Okolo Třeboně“.

Vícenásobné uvozování:

Nakonec dodal: „Až dojdete

k ‚Oku‘, rozhlédněte se kolem.“

(Seznam bude upřesněn.)

Ředitelem se stal p. Šťastný
(byl jmenován 6. září).

Lomítko /

se obvykle sází bez mezer k přiléhajícím výrazům. Pokud ale odděluje výrazy ve výčtu, odděluje se mezerou z obou stran.

Motocykl jel rychlostí
120 km/h.

Kadeřnictví
dámské / pánské / dětské

Tilda ~

se používá pro sazbu hesel v rejstříku či slovníku, kde nahrazuje opakující se slova. Sází se bez mezer.

Motocykl jel rychlostí
120 km/h.

Kadeřnictví
dámské / pánské / dětské

Hvězdička * a křížek †

se používají jako symboly pro narození a úmrtí, u hvězdičky i pro odvolávky v textu.

* 1915 † 1992

Od letopočtu, popř. jména se oddělují pevnou zúženou mezerou.

Paragraf §

se sází bez tečky, od čísla se odděluje pevnou mezerou. Pokud je znak § na začátku věty, nahrazuje se slovem.

podle § 5 a 8

Ampersand &

se používá při fi remním označení, kde nahrazuje spojku a. Z obou stran se odděluje zúženou pevnou mezerou.

V & H Print

Znak e-mailu @

se sází těsně k textu.

jmeno@email.cz

Copyright ©

je značka pro označení autorských práv. Sází se před jméno vlastníka autorských práv a je oddělena mezerou.

© 2008

Registered ®

je značka chránící název nebo logo. Sází se za chráněný název bez mezery na střed řádky nebo jako horní index.

PANTONE®

Číselné hodnoty

Pokud se číselné hodnoty vyskytují v textu, sázíme je slovně. Výjimku tvoří sazba datumů a letopočtů, dat a spojení čísel s měrnými jednotkami. Zde se oddělují číslice a další text zúženou mezerou.

5krát

50násobek

Vyjde-li číslo na začátek řádku a není možné to změnit přelomením textu, vypíše se hodnota slovně.

V technické literatuře se používají číslice.

Číslice jsou od měrných jednotek odděleny zúženou mezerou.

10 m

1 587 695 obyvatel

Tisíce a miliony se oddělují mezerou, desetinná místa desetinnou čárkou. Při sazbě číslic do sloupců se řadí pod sebe čísla podle jednotek, desítek atd., nebo podle desetinné čárky.

10 000 klarinetů

formát A4, Novák 8a

Čísla vysázená v textu číslicí se oddělují od sebe až na hodnotu deset tisíc. Použijeme zúženou mezeru.

U složenin typu 120kilový závodník se mezera nedělá.

Datum

Při sazbě data je den vyjádřen arabskou číslicí, měsíc buď slovně, arabskou či římskou číslicí s tečkou. Letopočet se zásadně sází celý arabskými číslicemi bez oddělování čísel mezerou po skupinách.

2. 10. 1980

2. X. 1980

2. října 1980

PF '99, INVEX 99

Zkrácený letopočet se používá jen ve zvláštních spojeních.

Datum vyjádřené pouze čísly se nesmí dělit do dvou řádek. Za tečkami následuje mezera.

Časové údaje

U časových údajů se hodiny a minuty oddělují od sebe tečkou bez mezer. Sekundy se oddělují

10.30 hod. 12.00 hodin

10.30:15,5 hodin

od minut dvojtečkou, desetiny sekund od celých sekund čárkou. Zkratka hodin se používá hod.,

nikdy ne h.

U sportovních výkonů vyjádřených časem se hodiny, minuty a sekundy oddělují dvojtečkou.

2:30:12 hodin

Peněžní hodnoty

Značky peněžních hodnot se sázejí před číslo sumy, je-li uvedeno s desetinným číslem. Pokud je číslo celé, klade se značka měny za číselné označení nebo se dává před označení celých peněžních částek s desetinnou čárkou a pomlčkou.

Kč 10,40
cena 100 Kč
cena Kč 100,-

Telefonní a směrovací čísla

sázíme ve skupinách po 2–3 číslech se zúženou pevnou mezerou.

Zásadně se nesmějí dělit do dvou řádků.

Poštovní směrovací číslo se upravuje jako pětimístná čísla.

tel./fax: 548 213 123
602 00 Brno-střed

Procento, promile (% , ‰)

se jako samotný výraz oddělují od slova pevnou mezerou, v případě spojení slova s číslem do jednoho výrazu se sázejí bez mezer.

10 % nestačí
měli 10% šanci

Značka stupeň °

se používá v několika případech, ale vždy to musí být značka stupně definovaná ve fontu písma.

Podle způsobu použití se mění oddělování znaku mezerou:

Označení záporné teploty – minus a číslice se sází bez mezery, značka stupeň se odděluje od čísla zúženou pevnou mezerou.

Stupeň Celsia je jeden výraz, který se od čísla odděluje zúženou mezerou.

Označení stupně alkoholu se sází s číslem jako jeden výraz bez mezery.

Údaje o velikosti úhlu vyjádřené ve stupních, minutách a vteřinách se sázejí bez mezery.

-10 °
-10 °C
10° pivo
30°12´40″

Jednohláskové předložky

neslabičné (k, K, s, S, v, V, z, Z) i slabičné (o, O, u, U) a spojky (i, l, A) nesmějí zůstat na konci řádky.

Výjimku tvoří spojka „a“ u sazby do 12 cicer (ne však verzálka).

Zkratky

běžných, obecně srozumitelných výrazů se sázejí minuskami s tečkou.

aj. např.

Zkratky měrových jednotek, peněžních hodnot a další zkratky dané příslušnými normami a konvencemi, sázíme tak, jak jsou definovány.

g l cm

Zkratky akademických titulů jsou zakončeny tečkou.

MUDr. Ing. Mgr.

Následuje-li za zkratkovou tečkou další interpunkční znaménko, přisazuje se přímo za tečku.

t. č. t. r. t. m.

U spojených zkratek se sází zúžená pevná mezera.

OÚ ODS ČR

Bez teček a verzálekami se sázejí zkratky institucí, úřadů, firem a států.

Na začátku věty se zkratka nahrazuje celým výrazem.

Matematické výrazy

Mezera se sází před a za znaky + – = × < > .

plocha 6 m × 4 m,
tj. 24 m²

13 – 7 = 6

3 · 2 = 6 9 : 3 = 3

½ litru

24 m² H₂O

Zlomek zlomkové číslice odpovídají velikostí číslicím indexovým.

Indexy/exponenty se sázejí bez mezer.